

Prakartėlės dorybės (Kalėdų laikotarpio susimąstymams)

Jautis pažįsta savo savininką
ir asilas žino savo šeimininko ėdžias;
tik Izraelis nežino,
mano tauta nesupranta (Iz 1,3).

Garsus krikščionių teologas, mąstytojas C.S.Lewis sako, kad tėra du žmonių tipai: vieni Dievui sako: „Teesie Tavo valia“, o kitiems Dievas sako „Teesie tavo valia.“ Su technologijų vystymosi pradžia 19 a. ypač pagausėjo antrojo tipo žmonių. Technologijos ir atradimai ne tik palengvino buitį, prailgino gyvenimo trukmę, bet ir prižadino Žaltį, kuris vėl šnabžda Adomui: „Tu esi ne tik jaučio ir asilo šeimininkas, bet ir gyvenimo bei mirties viešpats!“ Tada valstybių vadovai susirinkę suka galvas: „Ką daryti, kad nesunaikintume planetos?“ Investuojami didžiausi pinigai į įvairiausias mokslines programas, gamtos apsaugą, diplomatinės ir karinės kovas prieš terorizmą. O reikia tik vieno: doro žmogaus. Peter Kreeft knyga apie dorybes kviečia grįžti prie „atgyvenusių dalykų“ – dorybių ir charakterio ugdymo, ne vien dėl žmogiškojo (pad)orumo, bet pirmiausiai dėl to, kad *išgyventume*. Šiais metais nuo Lietuvos bažnyčių sienas puošiančių plakatų mums šypsojosi ne pagal metus pavargęs veidas, kviečiantis blogį nugalėti gerumu. Tai Pal. Arkiv. Jurgis Matulaitis, kurio dorybes Bažnyčia pripažino didvyriškomis. Tai vienas iš daugelio šventųjų, tik šis dar ir lietuvis, kuris, nepaisant sunkumų ir patirto blogio išliko Žmogumi. Tik kaip rasti kelią į žmogaus vertą gyvenimą? Galbūt, tas kelias prasideda Betliejuje, tvartelyje, kur Dievas, galingasis Dievas, atėjo į pasaulį tapęs bejėgiu kūdikiu, dviejų itin padorių žmonių draugijoje. Ir ne tik, žmonių, bet ir beveik niekad padorumo ir sveiko proto neprarandančių gyvūnų artumoje. Taigi, užėikime pas juos!

Asiliukas

Kai tik buvo pradėtos vaizduoti prakartėlės (prakartė liet. ėdžios), visuomet ten būdavo pavaizduoti asilas ir jautis. Ar jie buvo prakartėlėje Jėzaus gimimo metu? Niekas nežino, bet pranašo Izaijo citata (Iz 1,3) labai iškalbinga ir ne tik Kalėdų naktį - kiekvieno „laisvės“ ištroškusio žmogaus kontekste. Jautis ir asilas nėra karo gyvūnai kaip pavyzdžiui, žirgas. Taikos Karaliui žirgas netinka. Nebent kalbėtume apie kovą su nuodėme ir ydomis. Tam tinka mūsų Vytis.

Pirmiausiai, apie asilus. Asilai yra prieraišūs gyvūnai ir mėgsta draugiją - bet kokią - geriausia, žinoma, kito asilo. Jie paprastai neserga, nebent iš liūdesio. Sakoma, kad vienišas asilas, yra miręs asilas. Šis gyvūlys tikrai pažįsta savo šeimininką ir ištikimai jam tampo neįtikėtina sunkias naštas. Jėzus Verbų sekmadienį jojimui į Jeruzalę pasirinko asiliuką. Legenda pasakoja, kad tasai prieraišūs gyvuliukas, nusekė Jėzų iki Golgotos ir kryžiaus šešėlis krito ant jo nugaros, palikdamas žymę - tamsaus kailio dryžius.

Dar asilai žmogui pasitarnauja saugodami bandas – jei pamato plėšrūną sėlinant – ima garsiai bliauti ir praneša apie pavojų šeimininkui! Įsivyravęs stereotipas, kad asilas - kvailas gyvūnas, yra niekam tikęs. Žmonėms atrodo, kad asilo kvailumas slypi jo nenuspėjamame, staiga užėjusiame užsispyrime. Pasirodo, kad ši asilo savybė yra jo išmintis: jei kas asilėlį staiga nustebina, jam

reikia sustoti ir „suvirškinti“, įvertinti padėtį ir tik po to jis pajuda... pirmyn, arba atgal. Tai šiuos gyvūnus ir jų šeiminius ne kartą apsaugojo nuo žūties nesvetingoje gamtoje. Taip, asilas niekad nenugarmės į prarają stačia galva!

Kvietimas iš prakartėlės:

*Kartas nuo karto sustok ir skirk laiko savo gyvenimo apmąstymui: Kas vyksta mano gyvenime? Ko siekiu? Ar einu link Dievo, ar tolyn nuo Jo? Ar esu ištikimas savo Kūrėjui, ar vaizduojuosi esąs vienvaldis gyvenimo šeiminkas? Tik įvertinęs visas savo gyvenimo aplinkybes, priimsi teisingus (ir, dažniausiai, naudingus) sprendimus ir įgysi **Išminties dorybę**.
*Aplankyk vienišą žmogų. Nes jeigu vieniši asilai susergera depresija, tai ką kalbėti apie žmogų, kuriam negera būti vienam?!**

Jautis

Jautis (ne bulius, krauju pasruvusiomis akimis) – tai stiprus, galingas gyvulys, senovės Izraelyje, Lietuvoje, o kai kur ir šiandien naudojamas žemės ūkyje. Jaučiais žmonės ardavo, jie sukldavo didžiules girnas ir maldavo miltus. Jaučio jėgos dėka žmonės turėdavo duonos. Betliejus hebr. Beth – namai, lehem duona yra Duonos namai. Ir, ak! Ne tik kasdienės, o Jėzaus, Gyvosios Duonos namai, be kurios nėra prasmės jaučiams sukkti girnas!

Jautis - nuolankus, švelnus, ir ištvermingas gyvulys. Nuolankus? Jis daug duoda žmogui savo darbu, o būti jam užtenka visai nedaug - tai lėtas, pastovus sutvėrimas. Arklys suėda daug daugiau nei jautis ir yra aikštingas.

Penkiolikmetis Pal. Jurgis Matulaitis šlubas būdamas galėjo arti jaučiais, nes jie lėti. Paskui arklį tikriausiai nebūtų spėjęs vaikščioti. Šventajame Rašte kalbama apie Evangelijos darbininką kaip apie darbštų, pastovų jautį, plušantį kad žmonės gautų Gyvosios Duonos. Evangelijos pagal Luką simbolis yra jautis – dėl nuolankumo, darbštumo, ištvermės ir švelnumo. O štai ir Evangelija:

„Ateikite pas mane visi,
kurie vargstate ir esate prislėgti:
aš jus atgaivinsiu!
Imkite ant savo pečių mano jungą ir mokykitės iš manęs,
nes aš romus ir nuolankios širdies,
ir jūs rasite savo sieloms atgaivą.
Mano jungas švelnus,
mano našta lengva“. (Mt 11, 28-30)

Nėra kito būdo iš vargo ir prislėgtumo – tik imti *jungą*. Sakysite: na jau ne, nebūsiu juodas jautis! Ne, būsite, jei atsisakysite Jėzaus jungo, vilksite nuodėmės jungą, nes yra tik du pasirinkimai: gyvenimas arba mirtis. Gyvūnai visi tai žino, ir jie instinktyviai renkasi gyvenimą.

Kvietimas iš prakartėlės:

*Skirk laiko skaityti ir apmąstyti Šventąjį Raštą, ypač Evangeliją – išžiūrėk į savo Šeiminką. Nuolankiai mokykis iš jo būti žmogumi.
Nueik į Švč. Sakramento adoraciją ir atiduok jam savo gyvenimo jungą – leisk Jam tave atgaivinti.
Melsk **Uolumo dorybės**, kad nebūtum „tikėjimo tinginys.“*

Avelė

Avys paprastai nevaizuodujamos prakartėlėje, bet piemenys netoliese ganė bandą... Tai gali būti gyvūnas, girdėjęs ir matęs angelus! Jei asilas ir jautis gindamasis dar gali įspirti, tai avytė gali tik bėgti. Tai gyvūnas, kuris žmogų ir rengia, ir maitina. Romus, švelnus ir paklusnus. Avinėlis žmonėms nuo seno asocijuojasi su auka – avis gali pakelti labai daug skausmo, tyli ir pjaunama, ir kerpama.

Avys stebina savo gebėjimu pažinti ne tik savo šeimininko balsą, bet ir jo veidą iš daugelio kitų. Avys prisimena ir kitų bandos narių „veidus“ – virš penkiasdešimties ir juos išsaugo atmintyje iki dviejų metų. Mokslininkai spėja, jog serganti avis kažkokiu būdu žino, kuri augalą esti, kad pagytų... Taip pat pasitaiko ypač protingų avių - avių vadinamų „leadersheep“ – angl. avių vadovių, kurios visą kaimenę ir patį piemenį parveda į gardą sudėtingomis sąlygomis: per pūgą, rūką ir t.t. Kadangi avys yra bejėgės prieš grobuonis, tai jos saugiai jaučiasi tik bandoje. Jos žino, kad viena avis lauke – ne karys. Taip išsivystė kvailokas įprotis daryti tai, ką daro kita. Jei viena pasuka, kažkur tai ir visa banda paskui. Ir jei vieną avį veda pjauti, tai visa banda eis iš paskos.... Ir taip avis įgavo „kvailo gyvūno“ reputaciją. Nors, kaip matėme, gudrios tos avys.

Šventajame Rašte Kristaus Bažnyčia vadinama Kaimene, o pats Jėzus – Ganytoju. Mes – Jo ganyklų avelės. Jis pats siejamas su aukojamo Avinėlio įvaizdžiu – kaip tas, kuris tylėdamas kentėjo ir mirė už nuodėmes. Judo Liūtas atsisakė savo jėgos.

Kvietimas iš prakartėlės:

Ne tik avys, bet ir žmonės negali būti vieni. Esame sukurti dėl Kito. Stiprus, saugus ir laimingas galiu būti tik bendrystėje su kitais.

- Šeimoje bent kartą savaitėje turėkite bendrus pietus ir bendrą maldą, pradėkite sveikintis su laiptinės kaimynais, savo parapijoje įsijunkite į maldos ar gerų darbų grupelę.
- Ugdykite savyje aukos dvasią - meilę tiesoje. Ne tas kvailas, kuris aukojasi. Išprotėja tie, kurie nuolat lepina ir gražina save bet kokia kaina (šia intencija paskaitykite jau mirusių „žvaigždžių“ biografijas ir palyginkite su kankinių bei šventųjų gyvenimais). Aukotis dėl kito galiausiai yra ir sveika, ir naudinga.
- Ugdyk klusnumą Bažnyčios ganytojams (Popiežiui, vyskupams). Nes net ir protingiausia „leadersheep“ ne visada nuveda ten, kur reikia.
- Ieškok būdų nugalėti blogį gerumu. Taip įgysi **Romumo dorybę**.

Švč. Mergelė Marija

Varinė plokštė vaizduoja Nekaltai Pradėtąją Mergelę Mariją dešimtkampės žvaigždės fone, kuri simbolizuoja evangelines Dievo Motinos dorybes. Iliustracija iš knygos T.Kazimiero Višinskio knygos *Gwiazda zaranna* 1749.

Tvirtelyje išvargusi jauna moteris įėdžias guldo naujagimį. Tai - Mergelė Marija. Kalėdų naktį ji buvo niekam nežinoma. Tik besąlygiškai pakluso Dievui, tik stebėjosi savo Sūnumi ir „svarstė“ ir „laikė visus įvykius savo širdyje.“ Tačiau ji, kaip vėliau paaiškės - pirmoji priėmusi Dievo Sūnų - pirmoji tikinčioji Jį. Ir pirmoji, geriausia Jo mokinė. Nuo pat pradžios buvo krikščionė - pastebinti kitą - Kanos vestuvėse jai nepraslydo pro akis besibaigiantis jaunųjų vynas. Kai viena moteriškė sužavėta Jėzaus mokymu sušuko „Palaimintos iščios, kurios tave nešiojo, ir krūtys, kurias žindai!“, Jėzus ramiai atsako, kad „dar labiau palaiminti tie, kurie klausosi Dievo žodžio

ir jo laikosi“ (Lk 11, 28). Marija ir žindė, ir nešiojo, ir klausė, ir laikėsi. Todėl ji dvigubai, trigubai ir daugiau palaiminta. Nesėkmės ir kančios valandą visi pabėga, o ji lieka stovėti po kryžium (Jn 19, 25-27), kaip pasielgtų bet kuri gera mama. M. Marija Jėzui buvo ne tik Motina, bet ir brolis ir sesuo, nes tobulai vykdė Dievo valią (plg. Mk, 3, 35). Su nepaprastojo Sūnaus mirtimi Jos misija nesibaigė. Po kryžiumi ji gavo įdukrą - Bažnyčią t.y. mus. Ja uoliai rūpinasi ir dabar - vis apsireikšdama tai vienam, tai kitam pasaulio krašte. Didžioji Dievo motinos evangelizacinė misija prasidėjo Sūnui grįžus pas Tėvą. O ta tylioji Nazareto misija buvo ne mažiau svarbi - ten Marijos dorybės tapo išbandytomis.

Tėvų marijonų pirmoji regula buvo parašyta remiantis M. Marijos dorybėmis. Jie priskaičiuoja jų dešimt, bet sako, kad tų dorybių yra kur kas daugiau, bet žmonės negali jų nei suprasti, nei sekti. Tas dešimt Mergelės Marijos dorybių tiksliai atitinka Jos Sūnaus palaiminimus (plačiau www.padrimaryani.org). Po kryžiumi tapusi kiekvieno mūsų Mama, Marija nori padovanoti mums savo dorybes. Visas - ypač savo meilę Sūnui. Apsireikšimas Šiluvoje ir kitur rodo Jos troškimą mums: „Mylėkite mano Sūnų ir, mano vaikai, tapkite Dievo vaikais.“

Kvietimas iš prakartėlės:

Švč. Mergelė Marija šiais metais Tau

- trokšta padovanoti savo meilę Dievui. Kad priimtum šią dovaną, melskis su Lk 1, 46-56 ištrauka ir apmąstyk Mergelės Marijos meilę Dievui.
- trokšta padovanoti savo nuolankumą. Kad priimtum šią dovaną, melskis su Lk 11, 27-28 ištrauka ir apmąstyk Mergelės Marijos nuolankumą.
- trokšta padovanoti savo meilę žmonėms. Kad priimtum šią dovaną, melskis rožinį - Šviesos slėpinius, ypatingai įsimastydama(-s) į II slėpinį - Mergelė Marija dalyvauja vestuvėse.
- trokšta padovanoti savo klusnumą. Kad priimtum šią dovaną, apmąstyk šią Mergelės Marijos savybę - klusnumą Tėvui, Sūnui, Šventajai Dvasiai, šv. Juozapui, Įstatymui.
- trokšta padovanoti savo tikėjimą. Kad priimtum šią dovaną, melskis su Lk 1, 26-38 ištrauką ir apmąstyk Mergelės Marijos tikėjimą.
- trokšta padovanoti savo neturtą. Kad priimtum šią dovaną, melskis su Lk 2, 1-7 ištrauka ir apmąstyk Mergelės Marijos neturtą.

- trokšta padovanoti savo kantrybę. Kad priimtum šią dovaną, melskis su Jn 19, 25-27 ištrauka.
ir apmąstyk šią Mergelės Marijos dorybę.
- trokšta padovanoti savo gailestingumą. Kad priimtum šią dovaną, melskis su Lk 1, 39-56 ištrauka.
ir apmąstyk šią Mergelės Marijos savybę.
- trokšta padovanoti savo išmintį. Kad priimtum šią dovaną, melskis Švč. Mergelės Marijos litaniją,
apmąstydamą(-s) jos titulus.
- trokšta padovanoti savo švelnumą. Kad priimtum šią dovaną, žvelk į mėgiamiausią Mergelės Marijos atvaizdą ir apmąstyk šią jos savybę.
šiais metais Tau trokšta padovanoti savo dėkingumą. Kad priimtum šią dovaną, melskis su Lk 1, 46-56 ištrauka ir apmąstyk Mergelės Marijos dėkingumą.
- trokšta padovanoti savo meilę nusidėjėliams. Kad priimtum šią dovaną, melskis su Lk 2, 34–35 ištrauka ir apmąstyk Mergelės Marijos meilę nusidėjėliams.

Šv. Juozapas

Sužadėtinis vertas savo Sužadėtinės. Tėvas, pamilęs pasaulį, atidavė savo Sūnų. Taip, bet ne į bet kokias rankas, nes ir Dievas yra Tėvas, kuris myli ir pasirūpina. Štai tiek, o gal ir daugiau priskaičiuojama šventojo Juozapo dorybių: teisusis, tyrasis, išmintingasis, drąsus/tvirtas, klusnus, ištikimas, kantrus, neturto mylėtojas, darbštusis. Pirmiausiai Juozapas – geros širdies žmogus. Kad ir kaip buvo užgautas menamos Marijos neištikimybės, nenorėjo jai blogo – nesiekė teismo. Nusprendė „tylomis ją atleisti“ (Mt1, 19). Įstatymas reikalavo atleisti žmoną svetimavimo atveju ir tokia žmona paprastai būdavo užmušama akmenimis (Įst 22, 20-21). Juozapas sugalvojo išeitį, kaip paklusti ir Įstatymui ir savo širdžiai. Išmintis! O kas būtų, jei savo planą būtų įvykdęs? Spėju, jog būtų sulaukęs paniekso – suvedžiojo mergaitę ir paliko... Sapne angelo užkalbintas, kaip ir jo

Sužadėtinė, Juozapas paklūsta nesuvokiamam Dievo vedimui (Mt 1, 19;2, 13,15.19). Ką jautė suvokęs, kad mylima sužadėtinė ne jo, kad ir kūdikis ne jo ir kad nebus jokio kito kūdikio – kiekvieno izraelito garbės? Atsižada savo planų ir logikos ir priima Dievo planą. Tyrasis nesisavina kito žmogaus, o ypač jei tas žmogus – ypatinga Dievo nuosavybė. Ciesoriui Augustui paskelbus gyventojų surašymą būtų užtekę vienam nukeliauti į Betliejų. Bet jis negalėjo palikti besilaukiančios Marijos Nazarete, kur į ją dėl pirmalaikio nėštumo buvo žvelgiama su pašaipa. Taigi, pasiėmė ir ją į varginančią kelionę. Kad būtų ji saugi ir mylima. Toks buvo Juozapas. Drąsus ir tvirtas. Vėliau turi gabenti motiną ir naujagimį į Egiptą – kad pabėgtų nuo paranojiko Erodo kareivių. Sugeba juodu išsaugoti ir apsaugoti.

Kvietimas iš prakartėlės:

*Pamąstyk ar nesisavinu kokio žmogaus? Ar žvegiu į ją/jį kaip į neapkartojamą Dievo paveikslą?
Tik tyraširdžiai regės Dievą.*

Stebėk ar esi ištikimas santykiuose su žmonėmis, ar esi jautrus jų vargams?

Sukalbėk Šv. Juozapo litaniją prašydamas pasitikėjimo Dievu, vidinės laisvės dovanos (laisvės nuo „o ką žmonės pagalvos?!“).

Jėzus – visų dorybių lopšys

Jėzus – bejėgis Kūdikis. Knerkiantis vystyklų kamuolys. Ar čia tasai Kareivijų Viešpats? Čia viską paaiškina Šv. Pauliaus himnas ir nieko čia nepridėsi. Jei nori būti „kaip Dievas,“ būk mažas, toks mažas kaip Vaikas ėdžiose.

Kvietimas iš prakartėlės:

Nueik į savo bažnyčios prakartėlę, o jei namuose turi kūdikį, žvelk į jį ir apmąstydamas perskaityk Fil 2, 1-11. Ėdžių papėdėje širdimi sudėk viską, ką

laikai „grobiu.“ Pagalvok dėl kurio konkretaus žmogaus turėtum „apiplėšti save,“ nes tik tapsi turtingas visomis įmanomomis dorybėmis bet ir gausi nenykstantį Lobį – Dievo Sūnaus brolystę.

